

Wyrok z dnia 19 stycznia 2009 r.

II PK 132/08

Po stronie powoda brak jest *gravaminis* do zaskarżenia wyroku sądu pierwszej instancji, jeżeli orzeczeniem tym uwzględniono w całości jego żądanie przywrócenia poprzednich warunków pracy i płacy.

Przewodniczący SSN Jolanta Strusińska-Żukowska (sprawozdawca), Sędziowie: SN Zbigniew Korzeniowski, SA Maciej Pacuda.

Sąd Najwyższy, po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w dniu 19 stycznia 2009 r. sprawy z powództwa Jacka L. przeciwko F.-G. Spółce z o.o. w P. o odszkodowanie za niezgodne z prawem wypowiedzenie warunków pracy i płacy, na skutek skargi kasacyjnej strony pozwanej od wyroku Sądu Okręgowego-Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Płocku z dnia 31 stycznia 2008 r. [...]

u c h y l i ł zaskarżony wyrok i przekazał sprawę Sądowi Okręgowemu-Sądowi Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Płocku do ponownego rozpoznania, pozostawiając temu Sądowi rozstrzygnięcie o kosztach postępowania kasacyjnego.

U z a s a d n i e

Powód Jacek L. w pozwie z dnia 27 lutego 2007 r. przeciwko „F.-G.” Spółce z o.o. w P. wniósł o uznanie za bezskuteczne oświadczenia pozwanego z dnia 20 lutego 2007 r. o wypowiedzeniu warunków pracy i płacy oraz o przywrócenie dotychczasowych warunków sprzed wypowiedzenia zmieniającego.

Sąd Rejonowy-Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Płocku wyrokiem z dnia 14 września 2007 r. przywrócił powoda do pracy w pozwanej spółce na poprzednie warunki pracy i płacy. Sąd ustalił, że powód był zatrudniony w pozwanej spółce od 17 kwietnia 1985 r., ostatnio na stanowisku mistrza zmiany w dziale produkcji z wynagrodzeniem miesięcznym 5.904,30 zł. Do obowiązków powoda na tym stanowisku należało: realizowanie produkcji zgodnie z głównym harmonogramem produkcji, pobór surowców do produkcji, prowadzenie procesów technologicznych i

gospodarki magazynowej surowców w zbiornikach. W tym zakresie powodowi podlegali aparatowi - operatorzy. W charakterze mistrza zmiany, oprócz powoda, byli jeszcze zatrudnieni trzej pracownicy pozwanego. Zarządzeniem z dnia 31 października 2006 r. u pozwanego wprowadzono nowy schemat organizacyjny, zgodnie z którym zlikwidowano, między innymi, stanowisko mistrza zmiany, przypisano stanowisko elektroautomatyka i mechanika do działu produkcji z podległością służbową operatorowi - brygadziście, zlikwidowano również stanowisko kierownika produkcji. W dniu 20 lutego 2007 r. pozwany dokonał wypowiedzenia warunków pracy i płacy powodowi z zachowaniem trzymiesięcznego okresu wypowiedzenia, wskazując jako przyczynę likwidację stanowiska mistrza zmianowego. Po upływie okresu wypowiedzenia, tj. od dnia 1 czerwca 2007 r., pozwany zaproponował powodowi stanowisko operatora z wynagrodzeniem miesięcznym 3.500 zł. W nowej strukturze organizacyjnej stanowisko operatora - brygadzisty powierzono pracownikom pełniącym dotychczas funkcję aparatowego - operatora. Stanowisko operatora mieści się w strukturze organizacyjnej poniżej stanowiska operatora brygadzisty. Operatorzy brygadziści wykonywali takie czynności jak: nadzór, diagnozowanie i uczestniczenie w naprawach maszyn i urządzeń, odpowiadali za składowanie, przyjmowanie, pobór i rozliczanie wszystkich surowców produkcyjnych. Przygotowywali, przeprowadzali i sporządzali sprawozdania z badań laboratoryjnych podczas nieobecności personelu na trzech zmianach, w weekendy i święta. Po zmianach, w strukturze organizacyjnej stanowisko operatora - brygadzisty zastąpiono stanowiskiem szefa zmiany. Szefowie zmiany, podobnie jak i mistrzowie zmiany, odpowiadają za konfekcję i linię produkcyjną, wykonują czynności operatora w sytuacji małej obsady, jak np. w okresie urlopowym i zwolnień lekarskich. Sąd ustalił nadto, że od dnia 8 listopada 2006 r. powód pełnił obowiązki zakładowego społecznego inspektora pracy.

W ocenie Sądu pierwszej instancji, podana przez pozwanego przyczyna wypowiedzenia warunków pracy i płacy w postaci likwidacji stanowiska pracy mistrza zmianowego była pozorna. W schemacie organizacyjnym w miejsce stanowiska mistrza zmiany wprowadzono stanowisko operatora brygadzisty (w liczbie odpowiadającej wcześniej liczbie mistrzów zmiany), a następnie stanowisko szefa zmiany (także w liczbie 4). Poza zmianą jedynie nazewnictwa stanowisk mistrzów zmiany, zakres czynności powierzonych operatorom - brygadzistom nie uległ poszerzeniu. Mistrzowie zmianowi, mimo iż w ich zakresie obowiązków nie wpisano czynności wykonywanych przez operatora, faktycznie czynności te wykonywali na każdej zmianie,

co spowodowane było małą liczbą pracowników zatrudnionych w dziale produkcji. Wszyscy pracownicy zatrudnieni na stanowisku mistrza zmiany, również powód, posiadali uprawnienia do wózka widłowego i suwnicy, byli także przeszkoleni w zakresie analiz laboratoryjnych. W czasie, gdy powód był mistrzem zmiany, nie podlegali mu elektroautomatycy i mechanicy, którzy mieli wówczas swoich bezpośrednich przełożonych - elektryka i mechanika wydziału.

Zdaniem Sądu, wprowadzony u pozwanego schemat organizacyjny - ze stanowiskiem szefa zmiany w miejsce poprzednich - operatora brygadzysty i mistrza zmiany - zawiera taki sam zakres obowiązków. W nowej strukturze organizacyjnej operatorowi brygadziście została podporządkowana również gospodarka magazynowa, jednakże również przed zmianą pewne czynności w tym zakresie wykonywali także mistrzowie zmiany. Za przyjmowanie i rozliczanie surowców odpowiedzialny był kierownik magazynu i jego zastępca, jednakże rozliczanie surowca zużytego w trakcie zmiany należało do mistrzów zmiany, podobnie jak nadzorowanie pracy, nadzorowanie ładunku i przeliczanie surowca, powód miał dostęp do programu obsługującego magazyny. W sytuacjach awaryjnych zdarzało się natomiast, że mistrz zmiany zajmował się zasypywaniem surowca, reglanulacją czy prasowaniem folii.

Według Sądu Rejonowego, okoliczności te wskazują, iż podane w wypowiedzeniu zmieniającym przyczyny wypowiedzenia były pozorne. Faktycznym celem pracodawcy była bowiem wymiana kadry kierowniczej pod pozorem zmian organizacyjnych, które w istocie sprowadzały się do zmiany nazewnictwa stanowisk. Wypowiedzenie zmieniające zostało zatem złożone powodowi z naruszeniem nie tylko przepisu art. 13 ustawy o społecznej inspekcji pracy, wprowadzającym zakaz wypowiedzania warunków pracy i płacy pracownikowi pełniącemu funkcję społecznego inspektora pracy, ale również przepisu art. 45 k.p. stosowanego odpowiednio z mocy art. 42 § 1 k.p.

Apelacje od wyroku Sądu Rejonowego wniosły obie strony. Pozwany zarzucił naruszenie art. 233 k.p.c. poprzez przekroczenie granic swobodnej oceny dowodów, prowadzącej do ustalenia, wbrew zebranemu w sprawie materiałowi, że likwidacja stanowiska mistrza zmiany była pozorna, naruszenie art. 328 § 2 k.p.c. poprzez niepodanie w uzasadnieniu przyczyn, dla których innym dowodom odmówiono wiarygodności i mocy dowodowej i niewskazanie na czym polegało rażące naruszenie przez pozwanego art. 45 k.p. Zarzucił także naruszenie art. 13 ustawy o społecznej inspekcji pracy przez jego niewłaściwą interpretację i naruszenie art. 5 ust. 5 pkt 5

ustawy z dnia 13 marca 2003 r. o szczególnych zasadach rozwiązywania z pracownikami stosunków pracy z przyczyn niedotyczących pracowników poprzez jego nieuwzględnienie przy ocenie dopuszczalności wypowiedzenia powodowi warunków pracy z powodu likwidacji zajmowanego stanowiska. Z powołaniem na powyższe zarzuty pozwany wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku poprzez oddalenie powództwa, ewentualnie uchylenie wyroku i umorzenie postępowania.

Powód w apelacji wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku i zasądzenie odszkodowania wobec uznania za bezskuteczne wypowiedzenia warunków pracy i płacy przez pozwanego. W uzasadnieniu wskazał, że po wydaniu wyroku przez Sąd pierwszej instancji zaszły nowe okoliczności, a mianowicie otrzymał protokół wypadkowy, w którym pracodawca nie uznał zdarzenia z przełomu 20 i 21 lutego 2007 r. za wypadek przy pracy, w związku z czym powód złożył wypowiedzenie umowy o pracę w dniu 28 września 2007 r. z trzymiesięcznym okresem wypowiedzenia, który upłynął dnia 31 grudnia 2007 r. Z tego względu rozstrzygnięcie Sądu Rejonowego uwzględniające jego żądanie zgłoszone w tym postępowaniu jest dla niego niekorzystne.

Sąd Okręgowy-Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Płocku wyrokiem z dnia 31 stycznia 2008 r. w pkt I zmienił zaskarżony wyrok i zasądził od pozwanego na rzecz powoda kwotę 17.712,90 zł tytułem odszkodowania za niezgodne z prawem wypowiedzenie warunków pracy i płacy, a w pkt II oddalił apelację pozwanego. Sąd drugiej instancji podniósł, że wskutek wypowiedzenia warunków umowy o pracę powód został przeniesiony na stanowisko pracy operatora, gdzie obsługiwał, między innymi, suwnice i inne urządzenia energetyczne, a pracownicy zatrudnieni na takim stanowisku powinni legitymować się dodatkowymi uprawnieniami energetycznymi oraz uprawnieniami do obsługi suwnic. Obowiązek posiadania dodatkowych uprawnień wynika bowiem z ust. 1 pkt 1 załącznika nr 2 do rozporządzenia Ministra Gospodarki z dnia 18 lipca 2001 r. w sprawie trybu sprawdzania kwalifikacji wymaganych przy obsłudze i konserwacji urządzeń technicznych (Dz.U. Nr 79, poz. 849 ze zm.) przewidującego obowiązek posiadania wymaganych kwalifikacji do obsługi suwnic i z rozporządzenia Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 28 kwietnia 2003 r. w sprawie szczegółowych zasad stwierdzania posiadania kwalifikacji przez osoby zajmujące się eksploatacją urządzeń, instalacji i sieci (Dz.U. Nr 89, poz. 828 ze zm.) określającego dodatkowe uprawnienia, które powinny posiadać osoby zajmujące się eksploatacją urządzeń i instalacji energetycznych.

Ponadto Sąd zwrócił uwagę, że z zaświadczenia lekarskiego z dnia 31 stycznia 2007 r. wynika, że powód nie mógł wykonywać prac wymagających dźwigania ciężarów powyżej 10 kg. Z zeznań przesłuchanych w sprawie świadków w postępowaniu pierwszoinstancyjnym, a także z uzupełniających zeznań powoda złożonych na rozprawie apelacyjnej, którym Sąd Okręgowy nadał walor wiarygodności wynika, że praca powoda na stanowisku operatora związana była z dźwiganiem ciężarów znacznie powyżej 10 kg.

W świetle poczynionych powyżej ustaleń Sąd Okręgowy uznał, że przedmiotowe wypowiedzenie warunków pracy i płacy skutkujące przeniesieniem powoda na stanowisko pracy, na którym nie powinien on wykonywać szeregu czynności z uwagi na brak wymaganych kwalifikacji i uprawnień stanowiło rażące naruszenie art. 42 § 1 i 2 w związku z art. 45 § 1 k.p., jeżeli wziąć pod uwagę, że art. 237³ § 1 k.p. wprowadza zakaz dopuszczenia pracownika do wykonywania pracy, do której nie posiada on wymaganych kwalifikacji lub potrzebnych umiejętności. Sąd drugiej instancji przyjął, że wypowiedzenie było także nieuzasadnione z uwagi na przeniesienie powoda na stanowisko pracy nieodpowiednie ze względu na stan jego zdrowia. W konsekwencji, choć z innych przyczyn, Sąd Okręgowy zaaprobował stanowisko Sądu pierwszej instancji, że wypowiedzenie warunków pracy i płacy było dokonane z naruszeniem art. 42 § 1 k.p. w związku z art. 45 § 1 k.p. Wobec stwierdzenia, iż wypowiedzenia zmieniającego dokonano z naruszeniem art. 42 § 1 k.p. z innych przyczyn niż pozorna likwidacja stanowiska pracy powoda, Sąd Okręgowy uznał zarzuty pozwanego odnośnie do naruszenia przez sąd pierwszej instancji art. 13 ustawy o społecznej inspekcji pracy, a także art. 5 ust. 5 pkt 5 ustawy o szczególnych zasadach rozwiązywania z pracownikami stosunków pracy z przyczyn niedotyczących pracowników za bezprzedmiotowe.

Sąd Okręgowy uwzględnił natomiast apelację powoda, pomimo że nie zawierała żadnych zarzutów wobec zaskarżonego wyroku. Zdaniem Sądu, w sprawie zaistniały bowiem nowe okoliczności uzasadniające, z uwzględnieniem art. 383 k.p.c., zmianę przez powoda roszczenia z żadanego w postępowaniu przed Sądem pierwszej instancji przywrócenia go do pracy na poprzednich warunkach na odszkodowanie za niezgodne z prawem wypowiedzenie warunków pracy i płacy. Po wydaniu wyroku przez Sąd Rejonowy powód otrzymał protokół powypadkowy, w którym pracodawca nie uznał zdarzenia z przełomu 20 i 21 lutego 2007 r. za wypadek przy pracy, w związku z czym w dniu 28 września 2007 r. powód złożył pozwanemu oświadcze-

nie o rozwiązaniu umowy o pracę za wypowiedzeniem, które zakończyło swój bieg dnia 31 grudnia 2007 r. Strony obecnie nie pozostają zatem w stosunku pracy, a w tych okolicznościach przywrócenie powoda do pracy u pozwanego byłoby zupełnie niecelowe, a nawet sprzeczne z zasadami współżycia społecznego, albowiem nikogo nie można zmuszać do świadczenia pracy na rzecz pracodawcy, gdy osoba taka pracy świadczyć nie chce. Sąd drugiej instancji uznał zatem, że wskazanie przez powoda nowych okoliczności zaistniałych po wydaniu wyroku przez Sąd pierwszej instancji czyni jego apelację dopuszczalną w świetle art. 383 k.p.c., a także merytorycznie uzasadnioną, wobec czego zasądził na rzecz powoda od pozwanego kwotę 17.712,90 zł tytułem odszkodowania.

Skargę kasacyjną wniósł pozwany, zaskarżając wyrok Sądu Okręgowego w całości i zarzucając naruszenie prawa procesowego: - art. 367 k.p.c., art. 368 § 1 pkt 2 i 3 k.p.c., art. 373 k.p.c. w związku z art. 370 k.p.c., poprzez rozpoznanie niedopuszczalnej apelacji powoda wniesionej w braku *gravamen*; - art. 383 k.p.c., poprzez dopuszczenie i uwzględnienie zmienionego w apelacji przez powoda roszczenia w całości uwzględniającego żądanie pozwu, tj. poprzez zastosowanie dyspozycji wymienionego przepisu w odniesieniu do przesłanek nieobjętych jego hipotezą; - art. 384 k.p.c., poprzez orzeczenie na niekorzyść strony wnoszącej apelację; - art. 385 k.p.c., poprzez jego niezastosowanie i nieoddalenie apelacji bezzasadnej; - art. 382 k.p.c., poprzez poczynienie własnych ustaleń przez Sąd drugiej instancji w zakresie, który nie był przedmiotem postępowania dowodowego i bez oparcia w materiale dowodowym, prowadzących do stwierdzenia, że urządzenie obsługiwane przez powoda objęte było zakresem przedmiotowym rozporządzenia Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 28 kwietnia 2003 r. w sprawie szczególnych zasad stwierdzenia posiadania kwalifikacji przez osoby zajmujące się eksploatacją urządzeń, instalacji i sieci (Dz.U. Nr 89, poz. 828 ze zm.), a zakres obowiązków na stanowisku zaproponowanym powodowi obejmował obsługę suwnic.

Skarżący postawił również zarzut naruszenia prawa materialnego, którego upatrywał w błędnej wykładni art. 42 § 1 k.p. przez uznanie, iż przeniesienie pracownika na stanowisko pracy, na którym nie może on wykonywać określonych czynności z uwagi na brak wymaganych uprawnień stanowi rażące naruszenie przepisów o wypowiedzeniu. Wskazując na powyższe podstawy, skarżący wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku w całości i przekazanie sprawy Sądowi Okręgowemu w Płocku do ponownego rozpoznania.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna ma usprawiedliwione podstawy. Problem możliwości dokonania w postępowaniu apelacyjnym w świetle art. 383 k.p.c. modyfikacji roszczenia przez powoda, tj. wystąpienia o odszkodowanie w miejsce dochodzonego dotychczas przywrócenia poprzednich warunków pracy i płacy, na której skupił się Sąd Okręgowy, nie decyduje o dopuszczalności jego apelacji od wyroku Sądu Rejonowego. Jest to kwestia wtórna w tym sensie, iż może być poddana ocenie jedynie przy rozpoznaniu apelacji, a zatem po stwierdzeniu jej dopuszczalności. Mimo kontrowersji w doktrynie prawa procesowego, w orzecznictwie Sądu Najwyższego utrwalony jest tymczasem pogląd uzależniający uprawnienie do wniesienia środka odwoławczego od istnienia *gravamen*, czyli pokrzywdzenia strony orzeczeniem sądu niższej instancji. Pokrzywdzenie to polega na niekorzystnej dla strony różnicy między zgłoszonym przez nią żądaniem a sentencją orzeczenia, wynikającej z porównania zakresu żądania z treścią rozstrzygnięcia (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 17 marca 1936 r., C III 1030/35, OSN 1937 nr 1, poz. 11, postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 11 października 1950 r., ŁC 990/50, PIP 1950 nr 2, s. 359, uzasadnienie postanowienia Sadu Najwyższego z dnia 8 kwietnia 1997 r., I CKN 57/97, OSNC 1997 nr 11, poz. 166, postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 5 września 1997 r., III CKN 152/97, LEX nr 50615, wyrok Sądu Najwyższego z dnia 16 maja 2003 r., I CKN 382/01, LEX nr 109434, czy postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 23 marca 2006 r., II CZ 22/06, LEX nr 196615). Pojęcie *gravamen* leży u podstaw konstrukcji apelacji, bo na nim opiera się teoria wyjaśniająca przyczynę, a także uprawnienie do zaskarżania orzeczeń sądowych. Brak *gravaminis* stanowi podstawę do odrzucenia środka odwoławczego jako niedopuszczalnego (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 8 kwietnia 1997 r., I CKN 57/97, OSNC 1997 nr 11, poz. 66, z dnia 5 września 1997 r., III CKN 152/97, LEX nr 50615, z dnia 16 maja 2003 r., I CKN 382/01, LEX nr 109434, z dnia 23 marca 2006 r., II CZ 22/06, LEX nr 196615).

W rozpoznawanej sprawie powód w postępowaniu przez Sądem pierwszej instancji dochodził wyłącznie przywrócenia poprzednich warunków pracy i płacy. Wyrokiem z dnia 14 września 2007 r. Sąd Rejonowy uwzględnił jego żądanie w całości, przywracając do pracy u pozwanej na poprzednie warunki. Rację ma zatem skarżący, iż powód nie został pokrzywdzony tym wyrokiem, albowiem pomiędzy jego rosz-

zeniem a rozstrzygnięciem Sądu nie ma żadnej niekorzystnej dla niego różnicy. Tym samym po stronie powoda brak było *gravaminis* do zaskarżenia wyroku Sądu Rejonowego, a zatem jego apelacja od tego orzeczenia była niedopuszczalna. Zarzuty kasacyjne strony pozwanej okazały się więc w tym zakresie w pełni uzasadnione.

Na marginesie wskazać należy, iż rozważania Sądu drugiej instancji odnośnie do niecelowości, czy też niemożliwości przywrócenia powoda do pracy w zmienionych po wydaniu wyroku przez Sąd Rejonowy okolicznościach są zupełnie nieprzydatne w niniejszej sprawie, albowiem przedmiotem sporu między stronami nie było definitywne rozwiązanie stosunku pracy, a jedynie zmiana jego warunków. Orzeczenie Sądu Rejonowego nie dotyczyło zatem przywrócenia do pracy, a przywrócenia powodowi poprzednich warunków pracy i płacy, wobec czego na jego podstawie powód nie mógłby domagać się restytucji stosunku pracy rozwiązanego na skutek własnego oświadczenia woli.

Odnośnie do zarzutu naruszenia art. 382 k.p.c. podnieść należy, iż wskazana w tym przepisie kompetencja sądu drugiej instancji uprawniająca do dokonywania własnych ustaleń na podstawie materiału zebranego w postępowaniu pierwszoinstancyjnym zmierza do zapewnienia realizacji nakazu sprawności postępowania (mającego rangę konstytucyjną - art. 45 ust. 1), jednakże z zachowaniem instancyjności (art. 176 ust. 1 Konstytucji RP). Wskazana instancyjność oznacza podział postępowania między sądami różnych instancji i powierzenie sądowi pierwszoinstancyjnemu rozpoznania oraz rozstrzygnięcia sprawy cywilnej, a sądowi drugiej instancji dokonania kontroli prawidłowości przeprowadzonego postępowania oraz wydanego w jego wyniku orzeczenia. Merytoryczny charakter postępowania apelacyjnego zmierza do naprawienia błędów popełnionych przez sąd pierwszej instancji i w tym znaczeniu postępowanie apelacyjne jest przedłużeniem postępowania przeprowadzonego przed sądem pierwszej instancji. Od reguły, że przedmiotem badania jest cały materiał zebrany w sprawie, ustawa nie czyni wyjątku.

Sąd pierwszej instancji na podstawie zebranego materiału ustalił, że powód miał uprawnienia do obsługi suwnic, nie zajmował się natomiast ustaleniami odnośnie do tego, czy na stanowisku mu proponowanym wymagane były uprawnienia energetyczne i czy takimi pracownik się legitymował. Jeżeli Sąd drugiej instancji uznał, że podstawa faktyczna zaskarżonego orzeczenia - w ten sposób dokonana - jest niezupełna, ze względu na stwierdzone luki w dokonanych ustaleniach, lub inne

wadliwości w postaci braku jednoznacznej wymowy dowodów stanowiących podstawę zakwestionowanych w apelacji ustaleń, to eliminacja tych wadliwości nie może godzić w zasadę instancyjności. Oznacza to obowiązek odniesienia się do całości tych ustaleń i argumentacji, które legły u podstaw rozstrzygnięcia Sądu pierwszej instancji. Niezbędnym wręcz minimum jest wskazanie, czego nie zawiera uzasadnienie zaskarżonego wyroku, dlaczego Sąd drugiej instancji uważa za wadliwą ocenę dowodów i w konsekwencji także ustalenia dokonane w postępowaniu pierwszoinstancyjnym (por. np. uzasadnienie postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 19 kwietnia 2000 r., II CKN 924/98 - OSNC 2000 nr 11, poz. 201). Tymczasem Sąd Okręgowy, choć dokonał odmiennych ustaleń, stwierdzając że powód nie miał uprawnień do obsługi suwnic, a także samodzielnie przyjął brak po jego stronie uprawnień energetycznych, co uniemożliwiało zatrudnienie powoda na proponowanym stanowisku, nie wskazał źródła tych ustaleń, choć stanowiły podstawę przesądającą o rozstrzygnięciu. Podjęcie przez Sąd odwoławczy decyzji powinno być poprzedzone kontrolą przeprowadzoną przez ten Sąd, obejmującą zebrany materiał dowodowy, o którym mowa w art. 382 k.p.c. Kontrola ta obejmuje także zgodność rozstrzygnięcia sądu z dokonanymi ustaleniami faktycznymi oraz powinna być dokonana w aspekcie adekwatności zakwestionowanych w apelacji ustaleń do zebranego w sprawie materiału dowodowego. Odmienna praktyka sprowadzająca się w istocie do zastępowania własnym orzeczeniem orzeczenia sądu pierwszej instancji koliduje z rolą procesową sądu drugiej instancji, którego orzeczenia - ze względu na wprowadzane coraz dalsze ograniczenia w dostępie do kolejnej instancji - w ogóle nie podlegają sprawdzeniu. W drastycznej sytuacji sąd drugiej instancji może działać jako jedna i ostateczna instancja. Dlatego też kwestia objęcia badaniem całości materiału zebranego (i ewentualnie uzupełnionego) należy do zasadniczych także z punktu widzenia wskazanych na wstępie postanowień Konstytucji.

Zarzut naruszenia art. 382 k.p.c. należy więc uznać za uzasadniony. Z uzasadnienia zaskarżonego skargą kasacyjną wyroku Sądu Okręgowego nie wynika w sposób jasny i niebudzący wątpliwości, jakie fakty zostały ustalone, jakim dowodom dano wiarę, a jakim jej odmówiono. Punktem wyjścia dla przedstawienia w pisemnych motywach wyroku materialnoprawnej koncepcji rozstrzygnięcia sprawy powinny być zaś prawidłowo poczynione ustalenia faktyczne. Ustalenia muszą zaś odpowiadać postulatowi jasności i kategoryczności. W uzasadnieniu wyroku musi znaleźć odzwierciedlenie dokonany wybór dowodów, które stanowiły podstawę zrekonstru-

owanych faktów (podstawę faktyczną rozstrzygnięcia), a także wybór określonych przepisów, będących jego podstawą prawną, ustalenie w drodze wykładni ich znaczenia oraz zastosowanie norm prawnych w związku z poczynionymi ustaleniami faktycznymi (por. wyrok Sądu Najwyższego z 7 maja 2002 r., I CKN 105/00, LEX nr 55169). Uzasadnienie wyroku Sądu Okręgowego w części dotyczącej oceny uprawnień wymaganych do zajmowania stanowiska proponowanego powodowi nie spełnia przedstawionych wyżej kryteriów, jest bowiem lakoniczne, a nawet całkowicie arbitralne. W takiej sytuacji słusznie skarżący zarzuca, że ustalenia faktyczne Sądu drugiej instancji w kwestionowanym zakresie noszą cechy dowolności.

Brak odniesienia się Sądu Okręgowego do całokształtu zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego jest nie tylko mankamentem uzasadnienia, ale usprawiedliwia także materialnoprawne zarzuty skargi kasacyjnej dotyczące naruszenia art. 42 § 1 k.p. Nie jest bowiem możliwe prawidłowe zastosowanie prawa materialnego (dokonanie prawidłowej subsumcji) bez zgodnego z prawem (procesowym) ustalenia podstawy faktycznej rozstrzygnięcia (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 11 kwietnia 2006 r., I PK 164/05, Monitor Prawniczy 2006, nr 10, poz. 541).

Z tych względów Sąd Najwyższy, z mocy art. 398¹⁵ § 1 k.p.c. i art. 398²¹ w związku z art. 108 § 2 k.p.c., orzekł jak w sentencji.

=====